

Janusz JANCZYK

Uniwersytet Śląski, Polska

Szkolne serwisy internetowe w obszarze transformacji społeczeństwa informacyjnego

Wraz ze wzrostem tempa ludzkiego życia istotny stał się powszechny dostęp do informacji. Dostrzegając tę potrzebę, rządy wielu państw kładą duży nacisk na rozwój informatyzacji. Obecnie coraz więcej spraw urzędowych można załatwić za pośrednictwem Internetu. Taki stan rzeczy przyczynił się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Od początku XXI wieku upowszechnianie dostępu do informacji stało się niezbędnym elementem prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Dlatego istotną rolę zaczęły odgrywać serwisy informacyjne, oferujące dostęp do najbardziej pożądaných przez ludzi informacji, takich jak: godziny działalności różnych instytucji, rozkłady jazdy środków komunikacji, czy pełny i szybki dostęp do wiadomości z kraju i świata, i wiele innych.

Pierwszym przejawem budowania społeczeństwa informacyjnego w Europie było przyjęcie przez członków Unii Europejskiej Strategii Lizbońskiej. Wdrażanie tej strategii odbywa się w dużym stopniu poprzez otwarte metody koordynacji, a także poprzez tradycyjny mechanizm regulacji – dyrektywy. Metody koordynacji w uproszczeniu sprowadzają się do monitorowania, porównywania i oceny wdrażanych celów. Realizacja Strategii Lizbońskiej ma zatem w znacznym stopniu zdecentralizowany charakter, dzięki czemu można rozwijać się pomimo zróżnicowanych warunków ekonomicznych i społeczno-kulturowych. Dużo zależy od woli politycznej poszczególnych rządów, ale istnieje też wzajemna presja, przy czym cały proces jest przejrzysty i widoczny dla europejskiej opinii publicznej. Pomimo upływu lat strategia ta wciąż ewoluuje, ulegając uzupełnieniom, rozwinięciom i przewartościowaniom na corocznych, wiosennych szczytach Rady Europejskiej. Wiąże się to z pewnymi utrudnieniami w realizacji celów głównych strategii. Zaliczyć tu trzeba: doprowadzenie do końca realizacji idei jednolitego rynku w sferach szczególnie wrażliwych, takich jak transport, energetyka czy rynek kontroli nad przedsiębiorstwami oraz zmiana niektórych elementów systemu socjalnego – na przykład podnoszenie wieku przechodzenia na emeryturę, zmniejszenie zasiłków dla bezrobotnych czy skrócenie czasu wypowiedzenia. Za pierwszą trudnością stoją przesłanki ekonomiczne bardzo silnie łączące się z uwarunkowaniami społecznymi (ochrona miejsc pracy i przywilejów socjalnych) i prestiżowo-politycznymi. Druga trudność związana jest z radykalną zmianą warunków wdrażania Strategii – gospodarka światowa wy-

rażnie zwolniła, natomiast w Unii pojawiły się tendencje stagnacyjne i napięcia budżetowe (np. w Niemczech, Francji, Grecji). Gdy okazało się, że niemożliwe jest osiągnięcie celów Strategii, zakładanych do 2010 r., przyjęto dokument pt. „Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”, co uznano za tzw. nowy początek Strategii Lizbońskiej. Położono w nim większy nacisk na innowacyjność i budowę gospodarki opartej na wiedzy oraz poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Odnowiona Strategia Lizbońska wśród priorytetów kładzie szczególny nacisk na:

- Uczynienie z wiedzy i innowacji technologicznych prawdziwej siły napędowej trwałego wzrostu w Europie.
- Podniesienie atrakcyjności Europy w dziedzinie inwestycji i zatrudnienia.
- Podporządkowanie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia spójności społecznej, zachowując całkowitą synergię pomiędzy wymiarem ekonomicznym, społecznym i ekologicznym [HTTP 2010].

Powyższe priorytety zostały przeniesione do Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW) na lata 2007–2013, a pierwszą inicjatywą podjętą w ramach odnowionej Strategii Lizbońskiej jest program „i2010 – Europejskie Społeczeństwo Informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, który został przyjęty przez Komisję Europejską już w czerwcu 2005 r.

Do umiejętności obywatela społeczeństwa informacyjnego Unii Europejskiej (zgodnie ze Strategią Lizbońską) zalicza się: czytanie, pisanie (przynajmniej w dwóch językach) i posługiwanie się zdobyczami ICT. Umiejętność czytania związana jest także z rozumieniem tego, co się przeczytało. Co właściwie dzisiaj to oznacza, w świecie reklam i ofert reklamowych z dopiskami drobnym drukiem? Jak należy rozumieć odsyłacze wyszukane na pierwszej stronie przeglądarki internetowej? Obecnie czytanie ze zrozumieniem należy postrzegać nie tylko w literaturze zwartej (książkowej), ale przede wszystkim w mnogości krótkich wiadomości (newsów, sms-ów i mms-ów) w układzie mozaikowym. Czym dzisiaj jest umiejętność pisania – wypełnianiem formularzy różnego rodzaju ofert on-line lub off-line? Czy barierą staje się umiejętność skonstruowania kilku prostych zdań na dowolny temat, bez skrótów lingwistycznych i innych (np. spoks, cool, zaje, ☺, ☹)? Pisanie i czytanie we współczesnym sensie zalicza się do szczególnych umiejętności komunikowania się z wykorzystaniem Internetu (także mobilnego) – głęboko usieciowionego – zwłaszcza mentalnie. Czy te umiejętności mają się ograniczać do krótkich wiadomości tekstowych – sms-ów? W zakresie korzystania ze zdobyczy ICT czy wystarczy sama umiejętność obsługi sprzętu i oprogramowania? Dla sektora komercyjnych usług on-line głębsze rozumienie tego wszystkiego, co niesie ze sobą technologia informacyjno-komunikacyjna, nie jest rzeczą wskazaną, gdyż zmniejsza możliwości manipulacji konsumentami, osłabia możliwości wpływania na decyzje i wybory różnego rodzaju ofert. Ze strony instytucjonalnej edukacji szkoła powinna kształtować aktywność emocjonalną

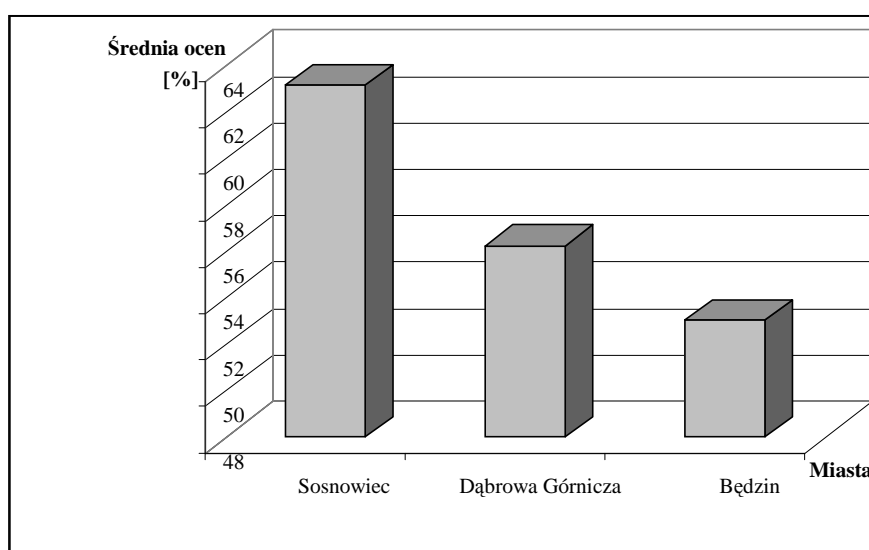
uczniów, i to nie na poziomie uczuć niższych (podstawowych). W profile kształcenia (wszystkich typów i szczebli szkół) wpisuje się działania edukacyjne pozwalające kształtować postawy tolerancji, szacunku i zrozumienia dla odmienności, a te muszą bazować na właściwie ukształtowanej sferze aktywności emocjonalnej – uczuciach wyższych. Szkoła zatem pozostaje w sprzeczności w działaniach na rzecz kształtowania postaw i kształtowania podstawowych umiejętności Europejczyka (obywatela Unii Europejskiej), przynajmniej w zakresie realizacji założeń Strategii Lizbońskiej [Janczyk 2010: 235].

W kontekście przyjętych zmian w celach Strategii Lizbońskiej, dotyczących budowy, a właściwie transformacji społeczeństwa informacyjnego w Europie, szczególnie interesujące wydało się znaczenie szkolnych serwisów internetowych (informacyjnych). Za cel badań przyjęto określenie: *czy szkolne serwisy informacyjne publicznych szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się na terenie Zagłębia Dąbrowskiego (Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Czeladź, Sławków, Wojkowice) spełniają założenia Strategii Lizbońskiej?* Trzeba zaznaczyć, że sama Strategia nie określa kryteriów, które powinny spełniać szkolne serwisy informacyjne WWW. W Strategii Lizbońskiej zapisano ogólne założenia dotyczące edukacji, które dotyczą zapewnienia powszechnego dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT – *Information and Communication Technologies*) oraz otwarcia sfery edukacji na środowisko i świat. Z tych względów przyjęto, iż szkolne serwisy internetowe powinny oferować pełny dostęp do podstawowych informacji potrzebnych nauczycielom, uczniom, a także ich rodzicom – z poziomu szkolnego portalu WWW. Powstał zatem problem, które informacje są istotne z punktu widzenia użytkowników szkolnego serwisu WWW i powinny być udostępniane. Po analizie kilku wybranych zaawansowanych portali informacyjnych szkół wyższych z implementacjami e-learningu przyjęto następujące podstawowe kryteria wartościujące – informacyjne dla szkół regionu Zagłębia Dąbrowskiego:

1. Lokalizacja szkoły w postaci adresu.
2. Lokalizacja szkoły w postaci mapy dojazdu.
3. Kontakt z sekretariatem szkoły.
4. Informacja o dyrekcji.
5. Kontakt z dyrekcją szkoły.
6. Plan lekcji.
7. Informacje o zastępstwach.
8. Statut szkoły.
9. Wewnętrzny system oceniania.
10. Historia szkoły.
11. Aktualizacja witryny.
12. Informacje o nauczycielach.
13. Kontakt z nauczycielami.
14. Fora dyskusyjne w witrynie.

15. Informacje o samorządzie szkolnym.
16. Informacje o wymaganiach rekrutacyjnych.

Przyjęto również dodatkowe kryteria oceny szkolnych serwisów informacyjnych, do których zaliczono informacje: o patronie szkoły, zajęciach pozalekcyjnych oraz o możliwości skorzystania z dziennika elektronicznego. Jednakże nie każda szkoła posiada patrona i oferuje zajęcia pozalekcyjne. Również dziennik elektroniczny stanowi nowość i jest prowadzony tylko przez niektóre szkoły. Informacje te były traktowane jako punkty dodatkowe o niższej wartości niż informacje zawarte w głównym zestawieniu i nie były brane pod uwagę przy ustalaniu rankingu szkół. Zbadano czterdzieści serwisów informacyjnych szkół znajdujących się na terenie Zagłębia Dąbrowskiego, dla których przyjęto metodę badania dokumentów elektronicznych. Każde spełnione kryterium główne skutkowało przydzieleniem punktu, spełnienie kryterium dodatkowego połową punktu, a jakiegokolwiek niespełnienie kryterium – bez punktu.

Rys. 1. Średnia ocen uzyskanych przez szkolne serwisy informacyjne z podziałem na główne miasta regionu

Wyniki przeprowadzonych badań świadczą, że szkolne serwisy informacyjne szkół ponadgimnazjalnych w Zagłębiu Dąbrowskim spełniają postawione założenia. Średnią ocen uzyskanych przez badane serwisy i wyrażoną w procentach z podziałem na główne miasta regionu prezentuje rys. 1. Wśród przebadanych serwisów tylko dwa nie oferowały takich podstawowych informacji, jak adres szkoły (Zespół Szkół Projektowania i Stylizacji Ubioru w Sosnowcu) czy wymagania rekrutacyjne (Zespół Szkół nr 1 w Będzinie). Dwadzieścia osiem

serwisów zawierało plan zajęć lekcyjnych, a dziewięć informacje o zastępstwach. Tylko pięć szkół zdecydowało się na wprowadzenie nowości, jaką jest dziennik elektroniczny.

Sytuacja szkolnych serwisów informacyjnych w regionie Zagłębia Dąbrowskiego sprzyja realizacji założeń Strategii Lizbońskiej w badanym obszarze. Zdecydowana większość serwisów zawiera podstawowe informacje. Wiele zawiera też informacje dodatkowe, takie jak: informacje o zajęciach pozalekcyjnych lub historii szkoły, co może wpłynąć na wybory przyszłych uczniów. Konieczne jest jednak położenie większego nacisku na rozwój i interaktywność serwisów. Możliwość sprawdzenia zastępstw za pośrednictwem Internetu wydaje się być niezbędne w czasach, gdy odległość szkoły od miejsca zamieszkania przestaje być barierą. Z tego też powodu niezbędne jest rozwinięcie możliwości wzajemnego kontaktu nauczycieli z rodzicami. Tego typu zadania dobrze spełnia dziennik elektroniczny – dostępny dla rodziców on-line. Niestety, jest on wprowadzany do szkół opieszale i nie zawsze jego potencjał jest w pełni wykorzystywany. W rozwoju szkolnych serwisów informacyjnych widać jednak znaczącą poprawę w porównaniu do lat poprzednich. Kierunek oraz dynamika rozwoju szkolnych serwisów informacyjnych sprawiają, że coraz bliżej im do pełnego zaspokojenia wymogów i potrzeb społeczeństwa informacyjnego.

Literatura

- HTTP (2010), *Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego w UE*, <http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl>
- Janczyk J. (2010), *Netykieta w środowisku nauczycieli przedmiotów informatycznych [w:] Historia, instytucjonalizacja i perspektywy kształcenia nauczycieli na Śląsku – Jubileusz 80-lecia*, red. S. Juszczak, D. Morańska, Katowice.

Streszczenie

Idea budowy europejskiego społeczeństwa informacyjnego została ujęta w projekcie Strategii Lizbońskiej. Strategia ta określa szczególnie wpływ reform sfery edukacji na rozwój społeczeństwa informacyjnego. Problematyka pożądaných zmian w edukacji została uszczegółowiona w badaniach własnych do diagnozy treści szkolnych serwisów informacyjnych na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego. Wyniki badań są ewaluacją serwisów WWW w postaci rankingu ukazującego zaangażowanie szkół w realizację idei Strategii Lizbońskiej. Szkolne serwisy informacyjne w badanym regionie spełniają zaledwie podstawowe założenia przyjętej strategii. Wymagają dalszej pracy i rozwoju w celu pełniejszego przystosowania ich do wyzwań stawianych współczesnym społeczeństwom informacyjnym.

Słowa kluczowe: społeczeństwo informacyjne, szkolny serwis informacyjny, Strategia Lizbońska.

School Internet services in the area of information society transformation

Abstract

The idea of building European information society was presented in the Lisbon Strategy project. The strategy identifies the special impact of educational reforms on the development of information society. The issues concerning desirable changes in education was specified in one's own research studies for diagnosing the content of school information services in Zagłębie Dąbrowskie area. The research findings constitute the evaluation of WWW services in the form of ranking indicating involvement of schools in implementation of the Lisbon Strategy idea. The school information services in the examined region meet merely the basic objectives of the assumed strategy. They require further work and development with the purpose of their full adoption to challenges posed before contemporary information society.

Key words: information society, school information service, Lisbon Strategy.